

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

Küresel piyasaların umudu, bu haftaki FED toplantısından, faiz artırımını için ipucu yakalayabilmek. FED toplantısından hemen sonra başlayacak G-20 bakanlar ve merkez bankası başkanları zirvesinin mesajları takip edilecek. İskoçya'nın bağımsızlık referandumunu ise sterlini vurabilir. Bu hafta için, dolar-TL'nin 2,20 TL'nin altına gevşememesi, yukarı yönde baskıya işaretler.

- İzinle, bu haftaki rapora, en öncelikli konudan değil, şimdilik sadece bir ülkeyi ilgilendiriyormuş gibi gözükmekle birlikte, orta vadede, Avrupa'nın siyasi haritasını değiştirebilecek çok önemli etkilere sebep olma potansiyeli taşıyan **İskoçya'nın "Bağımsızlık" Referandumu** ile başlayalım. Referandum öncesi yapılan kamuoyu yoklamalarında, ayrılma lehine oy kullanacakların oranı yüzde 50'yi geçince sterlinin (pound) değer kaybettiğini zaten takip ettik. Referandumdan 'evet' çıkması halinde, sterlinin yüzde 10 değer kaybedebileceğine yönelik beklenti güçlenmiş durumda. Ancak, bir noktayı hatırlatayım, referandumdan "bağımsızlık" çıkarsa, bu Avrupa Kıtası'ndaki yeni 'bağımsızlık' arayışlarını da fitilleyebilir. İtalya'nın 'zengin ve müreffeh' kuzey kesiminin öteden beri ayrılma talepleri yeniden canlanabilir; bu gelişme, Belçika'da Flamanlarla Valonlar arasındaki tartışmaları azdırabilir. Yani, referandumun sonucu, Avrupa'da yeni bölünme arayışları da tetikleyebilir.
- İskoçya'da 18 Eylül'de yapılacak bağımsızlık referandumunu İtalyan ayrılıkçıları da umutlandırıyor. İtalya'da kuzey bölgelerinin bağımsızlığını savunan Kuzey Ligi partisi genel sekreteri Matteo Salvini, İskoçya'daki referandumdan bağımsızlığa "evet" kararı çıkmasını dilediğini söyleyerek, aynı adımın İtalya'nın Piemonte, Veneto,

Sardenya ve Sicilya bölgelerinde de atılabileceğini belirtti. Matteo Salvini, İngiliz Financial Times gazetesinde yayınlanan röportajında da İskoçya'daki referandumun "Avrupa'daki tüm otonomi yanlısı hareketler için büyük bir destek" olduğunu söyledi.

- Salvini, İtalya'nın kuzeyindeki Po Vadisi'nde "Padanya" adlı bir bağımsız devlet kurulması için "savaşı yeniden başlatacaklarını" belirtti ve "(İskoçya'da) oylama yapılıyor olmasını, Padanya'da kendileri için de olumlu bir gelişme olarak nitelendirdi. Bağımsızlık savaşını yeniden başlatacaklarını belirten Salvini, gelecek birkaç yılda Avrupa'nın ekonomik ve coğrafi sınırlarının yeniden çizileceği tarihi değişim çağında kendilerinin de başrol oyuncularından biri olacağına inandıklarını vurguladı. Salvini ayrıca, İskoçya'daki bağımsızlık referandumundan birkaç gün sonra kuzeydeki Veneto bölgesinde bir yürüyüş düzenlemeyi planladıklarını da açıkladı. **Bu vesile ile, söz konusu referandumu daha bir dikkatle takip etmenizi, sonucunun Avrupa coğrafyasında yeni tartışmaları başlatacağını ve Euro Bölgesi'nin sorununun sadece durgunluk ve işsizlikle mücadele ile sınırlı kalmayabileceğini belirtelim.**
- İskoçya Referandumu'ndan gelelim, haftanın en kritik önemdeki konusuna. 16-17 Eylül tarihlerinde gerçekleşecek olan ABD Merkez Bankası'nın (FED) Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısı, küresel piyasalar, piyasa profesyonelleri ve yatırımcılar açısından kritik önemde. Çünkü, bu toplantıdan 2015 yılı faiz artırım süreci için bir ipucu çıkması umutla beklenecek ve her satır didiklenecek. Bununla birlikte, piyasa profesyonellerinin anlamlı bir bölümü esas mesajların bir sonraki ay, 28-29 Ekim tarihlerindeki toplantıda esas gündeme geleceğini düşünüyorlar. **2 yıl vadeli ABD tahvillerinin yüzde 0,56'dan işlem görmesi, piyasaların yüzde 0-0,10 aralığındaki FED politika faizinin 2015 yılının bütününde yüzde 0,25 ile 0,50'ye yükseleceğini belediklerini gösteriyor.** 11 Eylül'de 84,32 puan ile, son 52 haftanın zirvesi olan 84,52'ye çok yaklaşmış olan dolar endeksi, yeni haftaya 84,22 puandan başlıyor. FED toplantısı ve ardından İskoçya Referandumu'nun sonucu, euronun dolar karşısında zayıflama sürecini hızlandırabilir.
- Brookings Enstitüsü Mali ve Parasal Politikalar Merkezi Direktörü David Wessel; FED'in faiz artırımına yönelik spekülasyonların, bazı FED üyelerinin "ekonominin buna hazır olduğu" yönündeki çıkışlarından kaynaklandığını belirterek, erken faiz artırımının, iyileşmenin önünü kesebileceği uyarısını da hatırlatıyor. Faiz artırımı için gereğinden fazla beklenmesi ise, enflasyonu FED'in yüzde 2'lik hedefinin üstüne çıkartabilir. Yellen, Bernanke gibi, faiz artırımına erken başlanmasının istihdam

piyasasına olası olumsuz etkilerinden çekinir iken, şahin kanadın enflasyon riski konusundaki uyarılarına da kayıtsız da kalamıyor.

- Wessel'e göre, FED Başkanı Janet Yellen'in faiz artırımının zamanlamasına ilişkin fikri değişmedi ve ilk faiz artırımının 2015 yılının ortalarında başlayacak. Eğer, FED faiz artırımına, diyelim ki, 2015 yılının en erken haziran ayında başlayacak ise, neden bu kadar erken artırım tartışmalarını başlattığı konusuna ise, Wessel FED'in faiz artırımını uzun süredir gündemde tutarak finansal piyasaları buna hazırlamayı amaçladığını vurguluyor ve "FED'in faiz artırımı, doların değerini daha da yükseltebilir. Doların değer kazanması, Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomilerin ihracatını artıracaktır. Uzun süredir beklenen faiz artırımının, gelişmekte olan piyasalardan para çıkışına yol açması düşük bir olasılık" sözleriyle de görüşünü özetliyor.
- Moody's Analytics Direktörü Friedman da, ABD ekonomisinin henüz faiz artırımı için olmadığını belirterek, FED'in bunun için 2015'in ortalarına kadar bekleyeceği görüşünü paylaşıyor. Friedman'a göre, ABD ekonomisi son dönemde istikrarla büyüdü; ancak iş gücü piyasasının halen tam istihdamdan uzak. ABD'nin doğal işsizlik oranı yüzde 5 ile 5,5 arasında ve işsizlik 2015 yılının ortası itibariyle bu seviyeye yaklaşacak. Moody's Analytics'in tahminlerine göre, FED'in ortalama faiz artış oranı 2015 yılının ortasından 2016'nın sonuna kadar her çeyrek için yüzde 0,5 olacak. Bu durumun finansal piyasalar tarafından makul karşılanacağı belirtiliyor. FED'in faiz artırımını, doların diğer para birimleri karşısında değerlenmesine neden olacak.
- Friedman'a göre, bu durum, Türkiye, Brezilya ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkelerin ihracatını artıracığı gibi, ithalat fiyatlarını da artıracığından enflasyonu da tetikleyebilir. Bu nedenle bu ülkelerin merkez bankaları da ulusal para birimlerinin değer kaybetmemesi için faiz artırımına gitme kararı alabilir. Bu da ekonomik büyümeyi yavaşlatabilir. Friedman'ın ifadeleri, geçtiğimiz hafta, 11 Eylül perşembe günü İstanbul'da bir toplantı gerçekleştiren Fitch'in mesajları ile örtüşüyor. UBS Menkul Kıymetler Ekonomisti Sam Coffin ise, FED'in ilk faiz artırımının 2015'in ikinci çeyreğinde gerçekleşeceğini ifade ederek, Yellen'in FOMC toplantısı sonrasında yapacağı basın açıklamasında, faiz artırımına ilişkin sır perdesini aralayarak piyasaları rahatlatacağını beklediğini ifade ediyor.
- Dünya ticaretindeki hareketliliğin bir ölçüde göstergesi konumunda olan Baltic Dry Endeksi, 2009 yılı sonbaharında 4000 bin puanların üzerindeki seyrettiği dönemin çok uzağında. O dönemde, küresel ticarete gözlenen kriz sonrasındaki toparlanma,

ardından Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre, son 20-25 yılın en kötü performansına ve durgun geçen bir döneme dönüştü. **Son 1 yıl içerisinde, 24 Temmuz 2014'de 724 puanla dibi görmüş olan küresel kriz öncesi neredeyse 10 bin puanları bile görmüş olan Baltic Dry, 1.181 puan ile küresel ticaret için iyi sinyal vermiyor ve ülkeler arasında 'Kirli Kur Savaşı'na yönelik baskıyı da artırıyor. Bu noktada, ihracat yapmayı bir hayli sevmiş olan ABD'nin, dolar endeksinin bu derece yükselmesine, doların bu derece değer kazanmasına ne kadar daha tahammül edeceğine de dikkat etmemiz gerekiyor.**

- Geçen hafta dolar gelişmekte olan para birimlerinin çoğu karşısında güçlenişini sürdürdü. 2011 yılı sonbaharı ile 2012 yılı sonbaharı arasında 76-80 yen aralığında işlem gören bir dolar-yen paritesinin, son bir yıl içinde 96,57 yenden, geçtiğimiz hafta itibarıyla 107 yene ulaşmış olması, son bir ayda 102 yenin altından bu düzeye gelmiş olması önemli. Geçen hafta Japon Ekonomisi'nin 2. çeyrekte yüzde 7'nin üzerinde daralma gerçekleştirdiğinin anlaşılması ve Japon Merkez Bankası'nın yeni bir parasal genişlemeden söz etmesi, yenin değer kaybını hızlandırmış durumda.
- 16-17 Eylül'deki toplantısında alacağı, son 15 milyar dolarlık tapering kararı ile, FED'in tahvil alımı bittikten sonra, en az 6 ay daha düşük faizlerin sürdürüleceği ifadesini taşıyan "uzun bir süre daha" sözünü, 17 Eylül'deki toplantıda kaldırabileceğine yönelik spekülasyonların arttığını belirten Ak Yatırım Uluslararası Piyasalar Müdürü Gökhan Şen, "Toplantı sonrasında yollanan FOMC metninde yer alan bu cümlenin kaldırılabilmesi yönündeki görüş değişikliği ile, faizler artarken dolar da güçlenmeye devam ediyor" hatırlatmasında bulundu.
- San Francisco FED'den yayımlanan bir araştırma raporunda ise, düşük volatilitenin yatırımcıların FED'in faiz oranlarını ne kadar çabuk yükselteceğini tahmin edemediklerine işaret ettiği belirtildi ve piyasada bu yönde bir belirsizlik olduğu vurgulandı. Singapur'da Barclays Plc. Asya-Pasifik döviz strateji müdürü Mitul Kotecha, "ABD faizlerine ilişkin beklentiler konusunda oldukça önemli bir değişim var" diyerek, "Yüksek ABD faizleri ile birlikte, ABD verilerinin göreceli iyi performansı, doların yukarı yönde hareket etmesine yardımcı oluyor. Şimdilerde ABD para politikası ile Avrupa ve Japonya'nıninkiler arasında gerçek bir zıtlık var" şeklinde görüş bildirdi.
- **Gelişmekte olan önde gelen ekonomiler arasında dolara karşı en hızlı değer kaybeden ikinci para birimi ise TL oldu. Fitch'in Türk ekonomisinin risklerine yönelik uyarıları arttıkça ve 3 Ekim'deki Türkiye ülke derecelendirme notu**

değerlendirmesi yaklaştıkça, dolar-TL üzerinde yukarı yöndeki baskı da artıyor. Geçen hafta 2,21 TL'ye gören dolar-TL kuru, 15 Eylül haftasına da, sabahın ilk saatlerinde 2,22 TL'den başladı. Dolar-TL kurunun bu haftayı da 2,20 TL'nin üzerinde kapatması, yukarı yöndeki baskının ağır olduğuna işaret edebilir.

- 3 Ekim'deki Fitch Türkiye değerlendirmesi öncesinde, Fitch'den gelen her mesaj doğal olarak önem kazanıyor. **11 Eylül'deki İstanbul toplantısından çıkan mesajları şöyle özetlemek mümkün:**

-“Para politikası ayarlamaları Mayıs ayından bu yana gevşerken, euro bölgesi ekonomisindeki kırılgan toparlanma ve jeopolitik risklerdeki artış, cari işlemler açığındaki düzelmeyi yavaşlatabilir.”

-“Çekirdek enflasyonun yılın başından bu yana yüzde 9'un üzerinde seyrediyor ve bu seviyenin TCMB'nin yıl sonu tahmini ve orta vadeli hedefinin oldukça üzerinde.”

-“Enflasyondaki artışa karşın, para politikası ayarlamalarının gevşiyor. TCMB son PPK toplantısında bir haftalık repo faizi oranını yüzde 8.25'te sabit tuttu ancak gecelik borç verme oranlarını düşürdü. TCMB'ye faiz indirimi konusundaki siyasi baskının azaldığına dair bir belirti yok. Bu baskı bu hafta açıklanan ikinci çeyrek GSYH verilerinin ardından yoğunlaşacak.”

-“Ekonomik popülizmin gelecek yılki parlamento seçimleri öncesinde bir risk. Bununla birlikte, Tayyip Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı seçilmesinin ardından yapılan kabine atamaları, güvenilir ve tecrübeli ekonomi yönetimine sahip olmanın değerini ortaya koyarken, ilk yarı bütçe rakamları mali disiplinin korunduğunu gösteriyor.”

-“Cari işlemler açığının GSYH'ya oranının bu yılki yüzde 6.2 seviyesinden, 2015 yılında yüzde 5.7'ye yavaşlamasını beklerken, yüzde 70'i portföy girişleri ve kaynağı belirsiz sermaye akımları ile fonlanan dış finansman kalitesi zayıf kaldı.”

-“Yüksek cari açık ve brüt dış finansman ihtiyaçlarının kredi notu zayıflıkları bu da Türkiye'nin sermaye girişlerinin azaldığı 'şok senaryosu'na en duyarlı gelişmekte olan ülkeler arasında yer almasına neden oluyor.”

-“Türkiye'nin geçmişte de dış şoklara karşı dayanıklı olduğu ve dış piyasaya erişimini koruyabildiğini gerçeğiyle olumlu piyasa erişiminin devam edeceğini düşünüyoruz. Ancak brüt dış borç içinde kısa vadenin payı, bankaların borçlanmaları öncülüğünde

2007 yılından bu yana iki katına çıkarak yüzde 32'ye yükselmesi ve bankaların, piyasanın ani ve uzun kapanmasını da içeren daha aşırı bir senaryoya yönelik duyarlılığının yükselmesi dikkatle izlenmesi gerekiyor.”

- Fitch Ratings Kıdemli Direktörü Paul Rawkins ise, Türkiye'de politikaların daha az öngörülebilir olduğunu ve bunun bir süre daha süreceği gibi görüldüğünü söylerken, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) söylemleri ile uygulamalarının aynı yönde olmadığını ifade etti. "Politik riskleri değerlendirmek ana işlerimiz arasında" diyen Rawkins, Türkiye'deki politika değişimlerinin dikkatle izlenmesi gerektiğini vurguladı. Türkiye'den sermaye çıkışının yaşandığını ve bunun tamamının geri dönmediğini ifade eden Rawkins, "Türkiye Fed faiz artırım sürecinden çok fazla etkilenmeyecek" yorumunu yaptı. Rawkins, ayrıca Türkiye'de cari açığa düzelmeye yaşandığını; bununla birlikte, finansman kalitesinin çok fazla değişmediğini de sözlerine ekledi.
- Para yöneticileri, altın fonlarının değerinde 1.6 milyar dolarlık erimeye yol açan fiyat düşüşleri ile birlikte, yükseliş beklentisi ile açtıkları altın pozisyonlarını üçüncü hafta üst üste azalttı. ABD resmi verilerine göre, vadeli ve opsiyonlarda net uzun altın pozisyonları, spekülasyoncuların kısa pozisyonlarda son üç ayın en hızlı artışını gerçekleştirmelerinin ardından, 11 haftanın en düşük seviyesindeydi. Yatırımcılar geçen hafta, fiyatlardaki yüzde 1.6'lık düşüşle birlikte, altın destekli exchange traded fonları (ETF) yoluyla 13.1 tonluk altın satışı gerçekleştirdi. Bu Nisan ayından bu yana en hızlı satışı işaret ediyor.
- New York vadeli ve opsiyon kontratlarında açık pozisyon sayısı, ABD ekonomisinde iyileşme ve dolar ve hisse senetlerindeki yükselişlerin yatırımcı talebini düşürmesi sonucu son beş yılın en düşük seviyesi yakınında. Fiyatlar geçen hafta, Ukrayna hükümetinin Rus yanlısı ayrılıkçılarla ateşkes konusunda anlaşmaya varması ve doların euro karşısında, Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) faiz indirimi sonrası bir yılı aşkın sürenin en yüksek seviyesine çıkmasının ardından düştü. San Antonio'da U.S. Global Investors fon yöneticilerinden Brian Hicks, "Piyasada birkaç hafta önce gördüğümüz endişe ve korku azaldı," dedi ve "Avrupa teşvik sağlamaya devam etme ihtiyacı hissedecek, ancak ABD'de merkez bankası teşvikleri dizginleyecek. Bu iki trend doları yukarı yönde itmeye ve altın için sorun oluşturmaya devam edecek" şeklinde görüş bildirdi.
- Altın vadeli kontratları son 12 ayda yüzde 8.7 düşerek, dün itibarıyla 1,265.50 dolara indi. 22 ham maddeyi içeren Bloomberg Emtia Endeksi yüzde 4 düşerken, MSCI Tüm

Ülkeler Dünya Endeksi yüzde 15 tırmandı. Bloomberg Dolar Spot Endeksi 5 Eylül'de 13 ayın zirvesine çıktı. Altın fiyatlarında sürekli iniş çıkış yaşanmasının birçok etkisi olduğunu ifade eden Kazancılar Çarşısında 34 yıllık sarraf Şaban Zikkavun, Ortadoğu'daki karışıklardan, Rusya ve İran'ın ticaretle ilgili aldığı kararlara kadar her türlü hareketin piyasalar için önem arz ettiğini belirtti.

- **Zikkavun, "Bölgemizde İŞİD diye bir terör örgütü türedi. Bunun bölge ticaretine çok büyük bir darbesi var. Özellikle de Türk ekonomisine etkisi daha çok hissedilir durumda. Aylık 5 milyar dolar civarında Irak ve Arap ülkelerine olan ihracatımız, 400- 500 milyon dolara düştüğü görülüyor. Bu da tabii ki, bir takım para transferi olmadığı için, altın fiyatlarının düşmesine sebep olur düşüncesi içerisindeyiz" dedi. Görünen o ki, bölgede nakit ve çoğunluklu altın cinsinden ödemeyle yapılan ticaretin aksaması, altına olan talebin de azalmasına sebep oluyor.** Yurt dışında yaşayan gurbetçilerin yaz aylarında yurda dönmesiyle, piyasaların canlandığını söyleyen Zikkavun, "Gurbetçi kardeşlerimizin iş sektöründeki katkıları çok büyüktür. Normal işleri 3 katına çıkarabilmektedir. Ancak fiyatların yükselip düşmesinde bir etkisi görülmemektedir" diye konuştu.
- Son bir aydır, bir kaç kez, raporlarımızda 2. çeyrek büyümeyi yüzde 2,2 düzeyinde beklediğimizi vurgulamıştık. Açıklanan veri beklentimiz doğrultusunda şekillendi. Bunun gerekçelerine girmezden önce kısa bir hatırlatma yapalım. Son küresel kriz patlak verdikten sonra yapılan makro ekonomik analizlerde, ABD'nin ve İngiltere'nin krizin başında içine düştükleri ve İngiltere'nin henüz tam da çıkamamış olduğu türbülansın önemli gerekçelerinden birisi, bu iki ekonomide hizmetler sektörünün ağırlığının çok artmış olmasıydı. O dönemde 'vatansever' (petroit) sektörler olarak ifade edilen imalat sanayinin, tarımın ve inşaatın ekonomideki ağırlıklarına yönelik tartışma yürümüş ve imalat sanayinin veya genel anlamda sanayinin yüzde 25, tarımın yüzde 10 ve inşaatın da yüzde 7 gibi GSYH üzerinde bir ağırlığı veya payı olması gerektiği tartışması öne çıkmıştı.
- Bu nedenle, içimi dağlamış ve 10 işçimizin hayatını kaybettiği bir inşaat sektörü kazasını tartışırken, inşaat sektörünün misyonunu tamamladığından söz edip, ekonomide lokomotif etkisi olan ve ciddi istihdam sağlayan bir sektörü 'tu-kaka' yaparsak, bu da yanlış olur. Bununla birlikte, eğer Türk sanayisinin milli gelirdeki payı da yüzde 25'lerden gerilere düşmüş ise, tarımın ağırlığı da yüzde 10'dan uzak kalmış ise, esas üzerinde durulması gereken budur. Bu noktada, 10 Eylül çarşamba günü TÜİK tarafından açıklanan 2014 yılı 2. çeyrek büyüme verisinin, benim beklentime hayli yakın çıkmasına rağmen, piyasa beklentilerinin hayli altında kalması da, doğal

olarak keyifleri kaçırdı. 2. çeyrek büyümenin beklenenin altında kalmasında, sanayi ve tarım sektörlerindeki katma değer üretimindeki sıkıntıların varlığı çok net kendisini gösteriyor.

- Bloomberg HT ekonomi web sitesi Editörü İrfan Donat'ın güzel bir derleme yazısı, 2014 yılında enflasyonda hedeflerin şaşmasına sebep olan tarım sektörünün, büyüme ile ilgili hedefleri de şaşırtabileceğine işaret ediyor. Türkiye, son bir yılda yaşadığı kuraklık, don ve dolu gibi olumsuz iklim koşulları nedeniyle tarımda oldukça zor bir yıl geçiriyor. Gıdadaki fiyat artışlarının enflasyona olumsuz yansımaları hali hazırda hissedilirken şimdi de gözler büyüme tarafına çevrildi. Tarım, enflasyondan sonra bu yılki büyüme beklentilerinde de hesapları değiştirebilir.
- Ciddi bir kuraklığın yaşandığı 2007 yılında yüzde 4.2 büyüyen Türkiye'de tarım sektörü yıllık bazda yüzde 6.7 daraldı. Böylece tarım sektörünün büyümeye binde 7 oranında negatif etkisi oldu. Eğer o yıl tarımdaki büyüme sıfır dahi olsaydı Türkiye 2007 yılını yüzde 4.2 yerine yüzde 4.9 büyüme ile kapatacaktı. Uzmanlar, bu yılki kuraklık etkisinin 2007 yılına göre çok daha şiddetli geçtiği noktasında hem fikir. Bir de buna ek olarak don ve dolu gibi olumsuz hava koşulları tarım sektörü açısından hem iç piyasa hem de ihracat tarafında önemli sıkıntılara yol açtı. İşte bu yüzden Türkiye'nin bu yıl yüzde 4 seviyelerindeki büyüme beklentisini yine tarım sektöründeki olumsuz gelişmeler sekteye uğratabilir. TÜİK verilerine göre Türkiye ekonomisi 2014 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 2.1 ile beklentilerin altında büyürken, dönemsel bazda ekonomi yüzde 0.5 daraldı.
- Tarımdaki büyüme ise 2009'un ilk çeyreğinden bu yana ilk kez yeniden eksiye döndü. Tarımda büyüme 2014 ikinci çeyrekte yüzde 1.8 daraldı. Böylece 2014 ikinci çeyrekte tarımın büyümeye etkisi binde 1 oranında negatif olarak gerçekleşti. Bunun ne anlama geldiğini hemen söyleyelim. Eğer tarımdaki büyüme negatif yerine sıfır dahi olsaydı bu yılın ikinci çeyreğindeki ekonomik büyüme yüzde 2.1 yerine yüzde 2.2 olarak gerçekleşecekti. Ekonomistler tarımdaki daralmanın özellikle üçüncü çeyrekte etkisini daha fazla göstereceği ve bu yıl sonuna kadar tarım tarafındaki büyüme trendinin eksi yönde devam edeceği görüşünde.
- Türkiye'nin Orta Vadeli Program'a göre yüzde 4, piyasaya göre yüzde 3.5 civarında olan 2014 yılı büyüme beklentisi var. Ama büyüme ne gelirse gelsin tarımın söz konusu rakamı yarım puan aşağı çekmesi kaçınılmaz gözüküyor. Kısacası tarımın enflasyona attığı golün bir benzeri büyüme tarafında da yaşanacak gibi gözüküyor. Merkez Bankası Başkanı Erdem Başçı da gıda fiyatlarının enflasyon ve büyüme

üzerine etkilerini şöyle değerlendirerek, “Tarımda üçüncü ve dördüncü çeyrek rakamlarını da buna göre değerlendireceğiz. Tarım, büyüme üzerinde bir miktar olumsuz bir etki yaptı. Enflasyon üzerinde de artı yönde bir olumsuz etki yaptı. Bunlara aslında para politikasının tepki vermesi gerekmez.

- Buna o yüzden yetkili otoritelerin, ilgili bakanlıkların dikkatli şekilde tedbir almaları söz konusu. Dolayısıyla bunu zaten yapacaklar” dedi. Tarım Bakanı Mehdi Eker'in et ürünleri için çok ciddi önlemler almaya hazırlandıklarını açıklaması, bu ifadelerle örtüşüyor. Bu noktada, Irak ve Rusya'ya eğer tarım ve gıda ihracatını konjonktür gereği arttırırsak, içeride fiyat baskısı daha da devam edebilir. Dikkatli olalım. Bu arada, büyüme verisinin beklentilerin hayli altında kalmasında, 1 Şubat'tan itibaren devreye giren kredi kartı taksit sayılarında sınırlama ve ihtiyaç kredilerine yönelik tedbirlerin, hane halkı tüketim harcamalarındaki reel artışı 2014 yılının ilk çeyreğindeki yüzde 3,2 seviyesinden, 2. çeyrekte 0,4 seviyesine getirmesinin etkisini ve özel sektör yatırım harcamalarındaki negatif seyri de unutmayalım.